

ส.ค. 3/525
วันที่ 14 พ.ค. 55
เวลา 15-00

ที่ ทส ๑๐๑๓/ ๑๒๓๕

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง แนวทางสำหรับการดำเนินโครงการป้องกันปัญหาจากอุทกภัยในพื้นที่ชุ่มน้ำ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ
ระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ
๒. มติคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๔
๓. มติคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่องการศึกษาและการวิเคราะห์
การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของโครงการในพื้นที่ชุ่มน้ำ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี
เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุม
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๙)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

รัฐบาลมีนโยบายในการป้องกันปัญหาจากอุทกภัย โดยนำแนวพระราชดำริของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับพื้นที่หนองน้ำ (Detention Basin) หรือแก้มลิง โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อการชะลอน้ำก่อนที่จะจัดการระบายออกในเวลาต่อมา ทำให้หลายจังหวัดที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มี
ความสำคัญระดับนานาชาติหรือระดับชาติ มีแนวคิดที่จะใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้เป็นแก้มลิง ในขณะเดียวกัน ก็มีแนวคิด
ที่จะขุดลอกพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตื้นเขิน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง เพื่อเป็นทางระบายน้ำ

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรี...

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

มติคณะรัฐมนตรีที่กำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีทั้งสิ้น ๑๗ มาตรการ และมาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่งคือ มาตรการที่ ๑๐ “ให้มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ” รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๑.๓ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑ จัดประชุมคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยมีประเด็นพิจารณา เรื่องกรอบอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองโครงการ/กิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เพื่อพิจารณากิจกรรม/โครงการที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และเกณฑ์พิจารณากลับกรองโครงการ/กิจกรรมที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบให้ทุกโครงการพัฒนาที่ดำเนินการในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ และระดับนานาชาติ ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๑.๓.๒ จัดประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาหาแนวทางสำหรับการดำเนินโครงการป้องกันปัญหาจากอุทกภัย ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งต้องจัดทำ EIA ตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำภายใต้มติคณะรัฐมนตรี ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ในขณะเดียวกันก็ต้องบริหารเวลาให้ทันกับการรับมืออย่างเร่งด่วน กับปริมาณน้ำที่จะมาในช่วงน้ำหลากนี้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการฯ มีมติ ดังนี้

๑) แนวทางสำหรับการดำเนินโครงการป้องกันปัญหาจากอุทกภัยในพื้นที่ชุ่มน้ำ ภายใต้เงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และความเร่งด่วนของการรับมือกับปัญหาจากอุทกภัย แบ่งออกเป็น ๒ ระยะคือ

(๑) ในระยะ...

(๑) ในระยะยาว ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลยุทธศาสตร์การป้องกัน แก้ไขปัญหาจากอุทกภัย ดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ว่าการดำเนินโครงการ มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังกล่าวหรือไม่ หากก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ให้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ต่อไป แต่ถ้าหากไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถดำเนิน โครงการต่อไปได้

ทั้งนี้ การดำเนินการการจัดทำ IEE หรือ EIA ต้องใช้เวลาศึกษาและจัดทำ และนำเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็น ระยะเวลาศึกษาและพิจารณา อย่างน้อย มากกว่า ๖ เดือนขึ้นไป

(๒) ในระยะสั้น ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลยุทธศาสตร์การป้องกัน แก้ไขปัญหาจากอุทกภัย จัดทำโครงการที่จะดำเนินการจัดทำแก้มลิง หรือการขุดลอกแม่น้ำ ลำคลอง เสนอต่อ คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นรายโครงการ โดยต้องประกอบด้วยรายละเอียดของโครงการ การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศจากการดำเนินโครงการ และมาตรการที่จะลดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ เป็นต้น เพื่อพิจารณาว่าโครงการต่างๆ ดังกล่าวมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือไม่ สมควรที่จะต้องจัดทำ EIA หรือไม่อย่างไร โดยคณะกรรมการฯ จะต้องกำหนดแนวทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญนานาชาติและระดับชาติ ที่ต้องจัดทำ EIA

๒) มอบให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำกรอบแนวทางการศึกษาการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของโครงการในพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์หรือ คู่มือ สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลยุทธศาสตร์การป้องกัน แก้ไขปัญหาจากอุทกภัยที่จะเสนอโครงการ ให้เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน โดยโครงการดังกล่าวจะนำเสนอ ให้คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ พิจารณาซึ่งจะบริหารเวลาได้ทันต่อความเร่งด่วนของปัญหาและเงื่อนไขมากกว่าการจัดทำ IEE หรือ EIA ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น จะใช้กับโครงการของปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เพื่อให้ทันกับความจำเป็นเร่งด่วน ตามนโยบายรัฐบาลเท่านั้น ส่วนในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ หรือปีต่อไป จะปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๓) ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๒. เหตุผล...

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีมีมติวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ให้โครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ต้องจัดทำ EIA แต่การจัดทำ EIA ต้องใช้เวลาพอสมควร ซึ่งจะไม่ทันต่อความเร่งด่วนของการป้องกันอุทกภัย จึงจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาผ่อนปรน ให้สามารถดำเนินโครงการได้ทันเวลา แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามรักษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ให้เปลี่ยนแปลง และเกิดความเสียหายจนไม่อาจฟื้นคืนได้

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

รัฐบาลกำหนดให้การป้องกันปัญหาจากอุทกภัย เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ก่อนรับน้ำหลากที่จะมาถึงในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๕๕ ทำให้จังหวัดต่างๆ ต้องการดำเนินการจัดทำแก้มลิงในบึงต่างๆ หรือขุดลอกแม่น้ำ ลำคลอง โดยเร่งด่วน แต่มีบึงหรือแม่น้ำหลายสายที่อยู่ในทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งต้องดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์ คือ ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยอาจใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๑ ปี ขึ้นไป ซึ่งจะไม่สามารถทันต่อความเร่งด่วนในการป้องกันปัญหาจากอุทกภัย

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สาระข้อเท็จจริง

พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นระบบนิเวศที่มีบทบาทหน้าที่ ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิตทั้งของมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ นอกจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมากการคุกคามที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศ คือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่มุ่งเน้นการทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยปราศจากความเข้าใจในคุณค่าและบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ ทำให้ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติที่เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำถูกบุกรุก ทำลายและ/หรือถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น เช่น เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรม และชุมชนเมือง ซึ่งปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่วิกฤต

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำไว้หลายมาตรการ เช่น ประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืด เป็นพื้นที่สีเขียวและมีให้ส่วนราชการเข้าใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำต่อไป หรือ ให้มีการ

จัดทำ...

จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ หรือ ให้สร้างจิตสำนึก และปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ในคุณค่าและความสำคัญและการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน แก่ทุกภาคส่วนและประชาชนทุกระดับ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เป็นต้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์และรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำให้คงคุณค่าโดยรวมของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การเป็นแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่า ป้องกันน้ำเค็มมิให้รุกเข้ามาในแผ่นดิน ป้องกันชายฝั่งพังทลาย ดักจับตะกอนและแร่ธาตุ ดักจับสารพิษ เป็นแหล่งทรัพยากรและผลผลิตธรรมชาติ ที่มนุษย์เข้าไปเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์ เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืช และสัตว์ มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งของผู้ผลิตที่สำคัญในห่วงโซ่อาหาร ความสำคัญด้านนันทนาการ และการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ

๔.๓ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติโดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ ต่อมา มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ได้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้อำนาจคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินโครงการป้องกันปัญหาจากอุทกภัย ภายใต้เงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และความเร่งด่วนของการรับมือกับปัญหาจากอุทกภัย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ระยะคือในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดุลยยุทธศาสตร์ การป้องกัน แก้ไขปัญหาจากอุทกภัย ในการจัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากอุทกภัย โดยเสนอผ่านคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นการผ่อนปรนกว่าการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) และ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ทั้งนี้การศึกษาและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของโครงการในพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่เสนอผ่านคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อพิจารณา จะใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เพื่อให้ทันกับความจำเป็นเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาลเท่านั้น ส่วนในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ หรือปีต่อไป จะปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทร ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๓๖

โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๓๘